

ΜΕΓΑΛΗ ΤΡΙΤΗ

† *Γιαννάκη Ιωάννου*

Σήμερα η Εκκλησία μας, σοφά ενεργώντας, προβάλλει σε όλους μας την αρετή της πνευματικής ετοιμότητας μέσα από την παραβολή των δέκα παρθένων, στην οποία είναι αφιερωμένη η Μεγάλη Τρίτη. Σύμφωνα με το συναξάρι της μέρας «*Τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Τρίτῃ τῆς τῶν δέκα παρθένων παραβολῆς, τῆς ἐκ τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου μνείαν ποιούμεθα*».

Θα θυμίσουμε τα κύρια σημεία της παραβολής, ώστε να γίνουν πιο κατανοητά τα όσα θα αναφέρουμε στη συνέχεια. Όπως ήταν συνήθεια την εποχή εκείνη, δέκα κοπέλες ετοιμάστηκαν, για να συνοδεύσουν τον νυμφίο στη γαμήλια σύναξη. Πέντε από τις κοπέλες, συμπεριφερόμενες με προνοητικότητα, σκέφτηκαν να προετοιμαστούν ακόμα και για την περίπτωση που ο νυμφίος θα ερχόταν ώρα εντελώς απροσδόκητη. Ετοίμασαν τα καντήλια τους, πήραν επιπλέον λάδι και χωρίς έγνοια πια ανέμεναν υπομονετικά τον Νυμφίο. Οι άλλες πέντε επέδειξαν απαράδεκτη οκνηρία και δεν πήραν μαζί τους περισσότερο λάδι. Ίσως να καθησύχασαν τον εαυτό τους λέγοντας ότι, όταν αντιληφθούμε ότι πλησιάζει ο νυμφίος, τότε προβαίνουμε στις σχετικές ετοιμασίες. Η ώρα περνούσε, το φως της μέρας ξεθώριαζε κι ο νυμφίος δεν εμφανιζόταν. Όταν η νύκτα προχώρησε για καλά, κι αφού οι κοπέλες από την αναμονή απόκαμαν κι αποκοιμηθήκαν, σε εντελώς απρόσμενη στιγμή ακούστηκαν οι ήχοι που ανάγγελλαν την έλευση του Μεσσία. Οι πέντε κοπέλες, που είχαν προνοήσει να έχουν μαζί τους επαρκή ποσότητα λαδιού, άναψαν αμέσως τα καντήλια τους και γεμάτες χαρά έτρεξαν να προϋπαντήσουν και να συνοδεύσουν τον νυμφίο. Οι άλλες πέντε, που δεν είχαν άλλο λάδι, προσπάθησαν να βρουν εκείνη την ώρα, αλλά η αργοπορία ήταν αναπόφευκτη. Μέχρι να βρουν το λάδι ο νυμφίος αποχώρησε κι έτσι οι κοπέλες αυτές έχασαν και τη συνάντηση με τον νυμφίο, καθώς και την τιμή να αποτελούν τη συνοδεία του συμμετέχοντας, έτσι, στη χαρά που είναι διάχυτη σε κάθε γαμήλια σύναξη.

Το κεντρικό μήνυμα της παραβολής δεν είναι άλλο από την ανάγκη για πνευματική εγρήγορση. Ο άνθρωπος, που θέλει να τιμά τη Χριστιανική ιδιότητά του, βρίσκεται σε έναν αδιάλειπτο συναγερμό. Η έγνοια για την καθαρότητα της ψυχής μας πρέπει να είναι συνεχής και διαρκής. Η οκνηρία και η ραθυμία σε θέματα ψυχικής καλλιέργειας είναι εκείνα τα πνευματικά μικρόβια που απειλούν να καταστρέψουν ολοκληρωτικά το «*ανοσοποιητικό*» σύστημα της ψυχής μας. Αν αφήσουμε την αμέλεια και την αδιαφορία να ριζώσουν μέσα μας, οι συνέπειες θα είναι καταστροφικές. Ο γνωστότατος ύμνος «*Ίδου ὁ νυμφίος ἔρχεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός*», που δεσπόζει στις ακολουθίες των ημερών αυτών, το επισημαίνει ξεκάθαρα: Αν μας κυριαρχήσει ο πνευματικός ύπνος, δηλαδή η αμέλεια και η

οκνηρία, τότε θα παραδοθούμε στην αμαρτία και θα αποκλειστούμε από τη βασιλεία του Θεού. Ο Κύριος σε ένα λόγο Του είχε τονίσει ότι «*ή βασιλεία του Θεού βιάζεται και βιασται άρπάζουσι αυτήν*». Δηλαδή, η βασιλεία του Θεού απαιτεί αγωνιστικότητα, προσοχή, επιμονή και υπομονή. Η Βασιλεία του Θεού και η ομορφιά της ψυχής μας δεν είναι δώρα, που κερδίζονται σε άκοπες, συγκυριακές συμπτώσεις. Είναι τα έπαθλα που κερδίζει ο άνθρωπος με την αδιάλειπτη πνευματική άσκηση και την εγρήγορσή του.

Η εγρήγορση έχει δύο όψεις· μια προτρεπτική και μια αποτρεπτική. Ο άνθρωπος που γρηγορεί, αξιοποιεί κάθε ευκαιρία που του δίνεται, για να εφαρμόσει στην πράξη το θέλημα του Κυρίου. Έχει τα μάτια της ψυχής του «*πάντ' ανοιχτά, πάντ' άγρυπνα*», όπως λέει κι ο εθνικός μας ποιητής, και καλλιεργεί όσο πιο πολύ τις αρετές της αγάπης, της ταπείνωσης, της ευσέβειας, της πίστης. Αγωνίζεται να επιτελέσει το καλό σε κάθε περίπτωση που του προσφέρεται και δεν «*αντιπαρέρχεται*» με αδιαφορία και σκληροκαρδία τον πόνο των αδελφών του. Ταυτόχρονα, αποφεύγει όσο πιο πολύ μπορεί, καθετί που μολύνει την ψυχή του, που βεβηλώνει την εικόνα του Θεού μέσα του, που προσβάλλει, υποτιμά ή πληγώνει τον συνάνθρωπό του. Ο άνθρωπος που βρίσκεται σε εγρήγορση συμμετέχει τακτικά και ουσιαστικά στα μυστήρια της Εκκλησίας, για να ενισχύει την προσπάθειά του με τη Χάρη του Θεού και να ενδυναμώνεται στον αγώνα του ενωνόμενος με τον ίδιο τον Χριστό.

Η εγρήγορση είναι τελικά η άλλη όψη της μετάνοιας. Μετάνοια κι εγρήγορση είναι πραγματικότητες αναπόσπαστα συνδεδεμένες. Δε νοείται μετάνοια χωρίς εγρήγορση, αλλά ούτε μπορεί να επιτευχθεί αποτελεσματική εγρήγορση χωρίς μετάνοια. Η μετάνοια οδηγεί στην εγρήγορση κι η εγρήγορση στη μετάνοια.

Ένα άλλο σημείο που αξίζει να σημειώσουμε είναι η συμβολική παρουσίαση του Χριστού ως Νυμφίου. Ο Χριστός είναι ο Νυμφίος της Εκκλησίας. Είναι αυτός που ενώνεται αγαπητικά με κάθε άνθρωπο. Η χωρίς όρια δοτική αγάπη του Χριστού για μας αποτυπώνεται στην αγιογραφημένη παράσταση του Νυμφίου. Ο Θεάνθρωπος Κύριος με το ακάνθινο στεφάνι στο κεφάλι, ενδεδυμένος την περιπαικτική πορφύρα, με δεμένα τα χέρια του, αιχμάλωτος της άγνοιας και της υποκρισίας των ανθρώπων, βρίσκεται στο έσχατο σημείο της ταπείνωσης και του εξευτελισμού. Σ' αυτή τη φαινομενική αδυναμία του Ιησού βρίσκεται η απεριγράπτη αγάπη του για τον κάθε άνθρωπο. Υφίσταται όλη αυτή την οδυνηρή και φρικτή διαπόμπευση με μόνο κίνητρό την αγάπη. Αγάπησε τόσο πολύ τον άνθρωπο, που για χάρη του εγκαταλείπει κάθε του δύναμη και προσφέρει θυσιαστικά τον εαυτό του, για να αφοπλίσει τον Διάβολο και τον θάνατο. Ένας τέτοιος Θεός δεν μπορεί να είναι τιμωρός, εκδικητής ή χαιρέκακος, όπως πολλές φορές Τον παρουσιάζουν οι διάφοροι διαστρεβλωτές της πίστεως. Η μεγαλύτερη,

ίσως, προσβολή του Θεού είναι να Τον παρουσιάζουμε σαν άτεγκτο και στυγνό δικαστή, που καιροφυλακτεί, για να τιμωρήσει εκδικητικά τους ανθρώπους.

Αν, όμως, ο ταπεινωμένος Χριστός είναι ο αληθινός Νυμφίος, που αναζητεί την καρδιά κάθε ανθρώπου, προκύπτει το καίριο ερώτημα πώς Τον υποδεχόμαστε στην ψυχή μας; Πώς απαντούμε στη δική Του απροσμέτρητη αγάπη; Πόσο ανοίγουμε την καρδιά μας, για να κατοικήσει μέσα μας ο αγαπημένος Νυμφίος; Και, βέβαια, όλα τελικά συνοψίζονται στο βασικό ερώτημα, αν και πόσο αγαπούμε τον Κύριο. Αυτό που δεν συνειδητοποιούμε, είναι ότι η μεγαλύτερη αμαρτία που διαπράττουμε είναι το ότι δεν αγαπούμε αληθινά τον Θεό. Δεν μας λείπει ο Θεός, παρά μόνο όταν συμφεροντολογικά Τον χρειαζόμαστε. Η απουσία Του δεν μας είναι, δυστυχώς, καθόλου οδυνηρή. Στη δική Του αγάπη απαντούμε είτε με άρνηση είτε με αδιαφορία είτε με μικρόψυχους υπολογισμούς. Αυτή είναι η μεγαλύτερη αδικία που κάνουμε στον εαυτό μας κι όσο πιο γρήγορα το αντιληφθούμε τόσο το καλύτερο για μας.

Ο Νυμφίος Χριστός, όμως, ευτυχώς δεν εξαρτά τη δική του αγάπη από τη δική μας ανταπόκριση. Η θυσιαστική αγάπη Του προσφέρεται αφειδώλευτα σε μάς χωρίς όρια, χωρίς περιορισμούς, χωρίς προϋποθέσεις, χωρίς προαπαιτούμενα. Σε μάς εναπόκειται, αν θα δεχθούμε αυτή την αγάπη ή όχι. Έτσι, η Μεγάλη Τρίτη είναι η μέρα του Νυμφίου, αλλά και η μέρα της δικής μας απόκρισης. Εύχομαι σε τούτο το αγαπητικό κάλεσμα όλοι να απαντήσουμε θετικά.